

Asia: VN/19726/2023

Vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

Kannatatteko uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä ajankohdasta 1.10.2023 uuteen ajankohtaan 1.10.2024?

Ei

Halutessanne voitte antaa tiiviit perustelut vastaukselle:

Viittaamme lausunnossamme viiteen eri näkökulmaan, joiden perusteella uuden lain tulisi tulla voimaan 1.10.2023

Uuden vammaispalvelulain aikaansaaminen on kestänyt poikkeuksellisen kauan. Se on 1) hyväksytty lainsäätämisyjärjestyksen mukaisesti ja on valmis täytäntöön panoon.

Esitysluonnoksen mukaan ”uuden vammaispalvelulain voimaantuloa on hallitusohjelman mukaan siirrettävä, jotta hallitus voi käynnistää kiireellisesti lainvalmistelun, jonka tarkoituksena on turvata vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen ja palveluiden saatavuus.”

Näkemyksemme mukaan uusi vammaispalvelulaki astuessaan voimaan 2) ei estä vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista ja palveluiden saatavuutta. Laki on valmisteltu laajassa yhteistyössä eri sidosryhmiä kuullen ja sisältää useita uudistuksia, jotka ovat puuttuneet tällä hetkellä voimassa olevasta lainsäädännöstä ja sitä kautta vammaisten ihmisten välttämättömistä palveluista.

Edellä mainittu esitysluonnos, jossa viitataan vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumiseen ja palveluiden saatavuuteen on myös harhaanjohtava ja ristiriitainen, mikäli samanaikaisesti pohditaan

ikärajauksen lisäämistä lakiin. 3) Ikääntymisrajausten lisäys nimenomaisesti ei takaisi vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista. Ikä ei saa eikä voi olla raja, jolla vammaisen henkilön oikeuksia palveluiden saantiin rajoitetaan.

Ikääntymisrajauksesta aiheutuvista kustannusvaikutuksista on esitetty huomattavasti poikkeavia arvioita, jotka perustuvat ikääntyneiden palvelujen tarpeisiin. Kuitenkaan kaikkien ikääntyneiden ei ole tarkoitus saada palveluita jatkossakaan vammaispalvelulain perusteella. Joka tapauksessa hyvinvointialueen tulee vastata myös ikääntyneiden ihmisten välttämättömiin palvelutarpeisiin sosiaalihuoltolain perusteella henkilöstöresurssien haasteista riippumatta.

Lihastautiliitto ry on huolissaan lakiesityksen soveltamisalan kiristämisestä, joka on myös ristiriidassa lain tavoitteiden kanssa. Lakiesityksen tarkoituksena on parantaa vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia saada palveluja yksilöllisesti vamman/pitkäaikaissairaudesta riippumatta. Ikärajan lisääminen ei lisää tasa-arvoa ja oikeanlaisten palveluiden saantia nimenomaan vammaisuuden näkökulmasta.

Ikääntymiseen liittyvästä lihaskunnan heikkenemisestä aiheutuu usein toimintakyvyn haasteita, mm. liikkumisen, tasapainon, tuolilta ylösnousemisen haasteita sekä käsien motoriikan ja voiman heikkenemistä. Lihastauti on kuitenkin eri asia, kuin vanhenemiseen usein liitettävä lihasheikkous ja lihaskato.

Lihashheikkous ja muut lihaksiin liittyvät muutokset voivat lisätä nivel- ja lihasalueen oireita ja tämä voi johtaa heikentyneeseen toimintakykyyn ja yksilön tavanomaisen ikääntymisen kiihtymiseen (Klingbeil ym. 2004). Lisäksi ikääntymisestä johtuvat kehon muutokset voivat pahentaa lihastaudin oireita, kuten pitkäaikaisen etenevän sairauden aiheuttamaa lihasvoiman heikentymistä. Väestön ikääntyessä myös lihastaudit yleistyvät. Monet lihastaudit ilmenevät vasta iäkkäillä ja lihastaudeissa sairastavuus painottuu vanhusväestöön (Lähdetie 2012). (Lähteet: Lähdetie J. 2021. Kuinka yleisiä ovat lihastaudit Suomessa? Lääkärilehti 12.3.2021, vks 76, s.632-637. sekä Klingbeil ym. 2004. Aging with a disability. Arch Phys Med Rehabil Vol 85, Suppl 3, July 2004.)

Esitysluonnoksen perusteella uusi vammaispalvelulaki halutaan muuttaa vastaamaan hallituksen suunnittelemaa budjettisäästöä ja varmistamaan hyvinvointialueiden rahoitus pohjan. 4) Valtion vastuulla on huolehtia hyvinvointialueiden käytännön edellytyksistä niille annetuissa tehtävissä. Tässä kohden tämä säästötavoite kohdistuisi pieneen vammaisvähemmistöön, joka elää tavanomaista väestöä heikommassa yhteiskunnallisessa tilanteessa muutenkin.

Pidämme tärkeänä myös sitä, että 5) laki on selkeä, jotta sen toimeenpano ja soveltaminen ei aiheuta tulkinnanvaraisia tilanteita ja mahdollistaa vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden koko maassa. Alueellisen yhdenvertaisuuden toteutumiseksi tosiasiallisesti tarvitaan hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä, jotta alueellisia eroja vammaispalvelulain tulkinnassa ei synny.

Kuosmanen Sari
Lihastautiliitto ry